

TÁJÉKOZTATÓ az Egészséges Utcák Programról

Tisztelt Kerületfejlesztési Bizottság!

A 2025. szeptember 22-i Kerületfejlesztési Bizottsági ülésen, a napirendi pontok tárgyalását követően, Farkas Edit képviselő asszony tájékoztatást kért egy korábbi pályázati felhívás, az Egészséges Utcák Program vonatkozásában.

Budapest Főváros XV. Kerület Önkormányzata előtt ismert volt az Egészséges Utcák Program elnevezésű pályázat, melynek előkészítése 2022 és 2023 években zajlott. A TOP_Plusz-4.1.1-21 kódszámú, az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában létrejött Egészséges Utcák Program pályázati kiírás kidolgozását, annak véglegesítési folyamatát az Irányító Hatóság és a Főpolgármesteri Hivatal szoros együttműködésben végezte. Ezen munkájuk során a Főpolgármesteri Hivatal többször is megkereste a kerületi önkormányzatokat, hogy a fejlesztési programhoz megismerje és felmérje az igényeket, a leendő pályázókat. A pályázattal kapcsolatban tartott workshopokon a Hivatal részéről többen is részt vettek, illetve a pályázati felhívás társadalmasítási szakában véleményezték is a felhívást.

A Polgármesteri Hivatal Főépítési Irodája és Városgazdálkodási Főosztálya együtt ötleteltek a lehetséges helyszíneken, valamint vizsgálták a pályázati felhívás és a Lucy Saunders közreműködésével a BFVT Kft. által Budapest vonatkozásában kidolgozott Egészséges Utcák módszertannak való megfelelést.

A workshopok alkalmával és a különböző írásbeli tájékoztatókból világossá vált számunkra, hogy folyamatosan tolódik a pályázat kiírása, a pályázat elbírálása hosszadalmas, több lépcsős, több körös folyamat lesz a sok szereplő, Tervzsűri, Bíráló Bizottságok miatt. E mellett az elképzeléseink, az egyes helyszínjavaslatok csak részben feleltek meg az Egészséges Utcák módszertannak és a pályázati kiírásnak, így végül az Önkormányzat vezetése meghozta azt a döntést, hogy nem indul el a pályázaton. Ugyanakkor az egyik projektötlet egy részét, önerőből valósította meg az Önkormányzat, így került kialakításra a ma már Palota Park néven ismert modern, ökológiai alapon működő, a kék-zöld infrastruktúra szellemében készült közpark. A park 2025. első felében elkészült és azóta is nagy népszerűségnek örvend a kerületi lakosság körében.

Szeptember elején jelentek meg hírek arról, hogy az Egészséges Utcák Programra benyújtott pályázatok elbírálásra kerültek és megvannak a támogatottak, akiknek 2029-ig kell majd a projekteket megvalósítaniuk.

Kérem a Tisztelt Kerületfejlesztési Bizottságot a fenti tájékoztató szíves tudomásulvételére.

Budapest, 2025. október „08.”

Csárdi Németh Angéla
polgármester

1. Mellékletek:

1. Egészséges Utcák (2022. április 8. napon tartott workshop előadás)

2. Témafelelős:

Városgazdálkodási Főosztály

2025. október „8.”

Aláírás:.....

EGÉSZSÉGES UTCÁK

Balogh Samu -
Főpolgármester Kabinetvezetője

Barsi Orsolya -
Klímastratégiai osztály vezetője

2022. április 8.

**Zöld
Budapest**

Tartalom

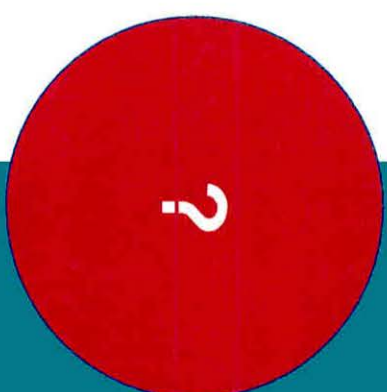
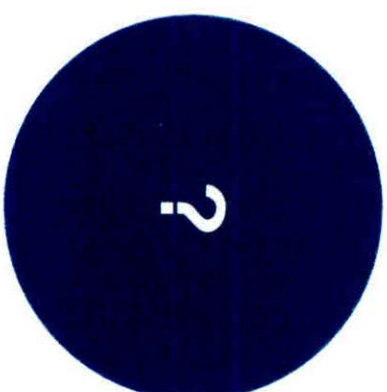
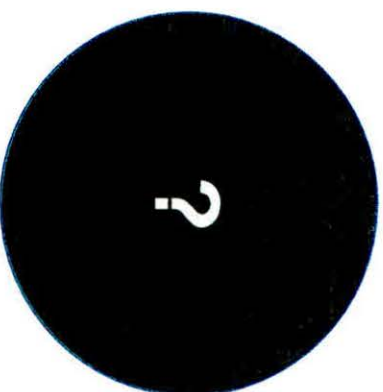
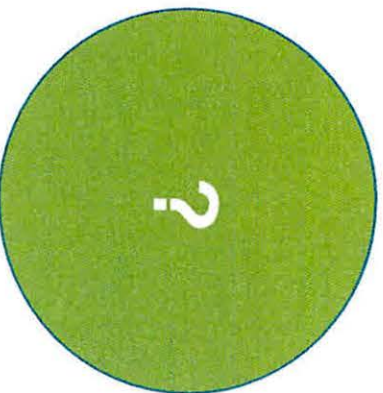
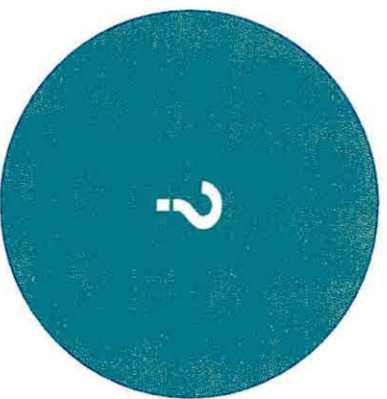
1. Mi az „egészséges utcák”?
2. Hogyan működnek az indikátorok?
3. Mi a kapcsolódó fővárosi program?
4. Kérdések/válaszok

Mi az „egészséges utcák”?

- A „Healthy Streets” egy márka, értékelési rendszer, a városi közterületek fejlesztésének általános rendszere
- Megalkotója Lucy Sanders, London
- Célja, hogy az egészséges életmódot támogató utcákat hozzunk létre

Mi a városi közlekedés 5 fő egészségügyi hatása?

Mi a városi közlekedés 5 fő egészségügyi hatása?

Aktív életmód

Sérülések

Levegőminőség

Zaj

Elszigetelődés

Fő halálozási okok Magyarországon

22.1.1.10. Halálozások a gyakoribb halálokok szerint

Év	Halálozások száma	Ebből: rosszindulatú daganatok	Ebből: heveny szívizom-elhalás	Ebből: egyéb ischaemiás szívbetegség	Ebből: agyér-betegség	Ebből: hörghurut, tüdőtágulat és asztma	Ebből: máj-betegségek	Ebből: motorosjármű-balesetek	Ebből: szándékos önártalom
1990	76 936	17 497	8 540	6 776	9 556	3 035	3 802	1 942	2 980
2020	141 002	31 623	5 655	26 280	11 722	5 352	3 361	554	1 706

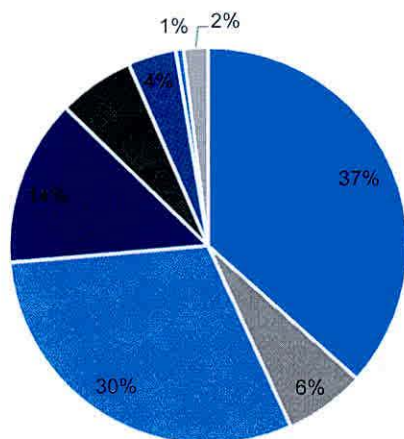
Forrás: KSH, 2022.

Fő halálozási okok Magyarországon

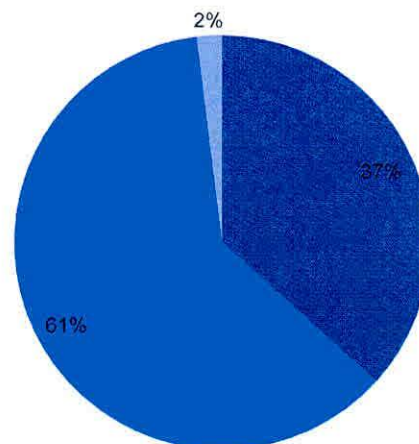
22.1.1.10. Halálozások a gyakoribb halálokok szerint

Év	Halálozások száma	Ebből: rosszindulatú daganatok	Ebből: heveny szívinfarktus-elhalás	Ebből: egyéb ischaemiás szívbetegség	Ebből: agyér-betegség	Ebből: hörghurut, tüdőátlagulat és asztma	Ebből: máj-betegségek	Ebből: motorosjármű-balesetek	Ebből: szándékos önártalom
1990	76 936	17 497	8 540	6 776	9 556	3 035	3 802	1 942	2 980
2020	141 002	31 623	5 655	26 280	11 722	5 352	3 361	554	1 706

Leggyakoribb halálokok 2020

- rosszindulatú daganatok
- heveny szívinfarktus-elhalás
- egyéb ischaemiás szívbetegség
- agyér-betegség
- hörghurut, tüdőátlagulat és asztma
- máj-betegségek
- motorosjármű-balesetek
- szándékos önártalom

- rosszindulatú daganatok
- közlekedéssel összefüggő
- szándékos önártalom

Forrás: KSH, 2022.

Inaktív életmód

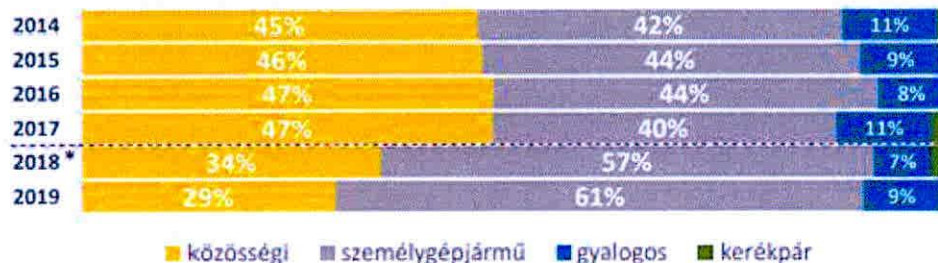
Városi közlekedés

Munkahely

Szabadidő

Az utazások nagy része személyautóval történik Budapesten

A közlekedési módok megoszlásának változása
Budapesten

2014 és 2019 között utaskilométer alapján (forrás:
BKK)

Budapesten regisztrált közúti közlekedési eszközök
száma

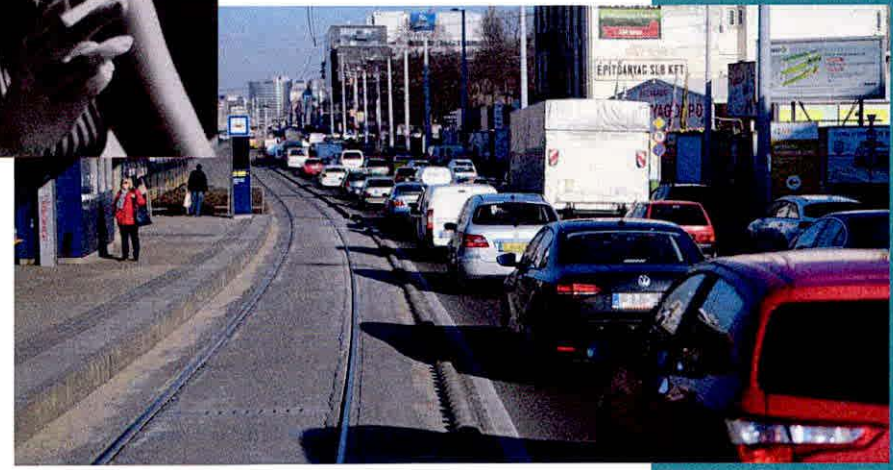
2010 - 2020 között (Adatforrás: KSH)

Közegészségügyi kihívások

XIX. század: járványok, tűzvész, árvíz
– szennyvíz, vízellátás, árvízvédelem

XX. század: emberi egészség
– dohányzás

XXI. század: inaktív életmód hatásai
- városi közlekedés

HOGYAN MŰKÖDIK AZ EGÉSZSÉGES UTCÁK MÓDSZER?

Hogy működik?

Minden indikátor mögött összetett mérési/számítási módszer van

A mérések és műszaki adatok mellett az elsődleges a használó szubjektív érzékelése

Közzvéleménykutatás, részvételiségen alapul a felmérés

A meglévő állapotból hova szeretnék eljutni?

Ennek eszköze a műszaki tervezés

Visszamérés és kontrol mérések szükségesek projekt után

Healthy Streets Indicators' scores (%)
(Results will only display once all metrics have been scored)

	Existing layout	Proposed layout
Pedestrians from all walks of life	49	70
Easy to cross	53	70
Shade and shelter	50	83
Places to stop and rest	60	93
Not too noisy	53	73
People choose to walk, cycle and use public	49	70
People feel safe	53	71
Things to see and do	39	83
People feel relaxed	49	70
Clean Air	50	75
Overall Healthy Streets Check score	50	72
Number of 'zero' scores	4	3

Az emberek szívesen sétálnak és kerékpároznak

Ideális esetben a gyaloglás és a biciklizés, valamint a közösségi közlekedés használata a legvonzóbb közlekedési alternatívák. Ezek még élvezhetőbbé tételével mindenki jól jár, az ezeket használók, de azok is, akik másképpen közlekednek.

- Gyaloglás
- Kerékpározás
- Közösségi közlekedés

Általános benyomás: Érzik az arra sétálók vagy kerékpározók, hogy gondoltak rájuk az utca kialakításakor?

Vonzó gyalogos és kerékpáros környezet:

- A legforgalmasabb időszakban is van elegendő hely gyaloglásra és kerékpározásra?
- Ugyanazt a területet használják a gyalogosok és a kerékpárosok?
- Ha 50km/h-val haladnak a gépjárművek, a gyalogosok és a kerékpárosok megfelelő védelmet kapnak?
- Az utcán a parkoló és közlekedő gépjárművek dominálnak-e?

Gépjármű használat csökkentése rövid utakra :

- Ugyanolyan könnyű vezetni a mellékutcákon, mint egy főúton?
- Mennyire kell figyelni a vezetésre a sofőröknek?
- Olcsó, könnyű és kényelmes parkolni?

Ha van az utcában közösségi közlekedés?

- Egyszerű elérni a megállót vagy átszállni egy másik járatra?
- Elég gyakoriak a járatok?

People choose to walk and cycle

Mindenki otthon érzi magát

Az utcáknak mindenki számára hívogatónak kell lenniük, aki gyalogolni, kerékpározni vagy másokkal találkozni akar. Az egész közösségnek szívesen kell használnia az utcát.

Visszatükrözik az utcán lévő emberek a társadalom és a helyi közösség sokszínűségét? Vannak olyanok, akik a nap bizonyos időszakában vagy éppen éjszaka nem járnak az utcán?

Gyerekek gyalognak, bicikliznek vagy játszanak felnőtt felügyelete nélkül az utcán?

Nők gyalognak, kerékpároznak és egyedül is időt töltenek az utcán?

A járda általában legalább 2m, legszűkebb részen is legalább 1,5m széles?

Van-e jele annak, hogy a közösség sajátjaként használja a közterületet (ágyások)?

Ivókutak és mosdók elérhetőek-e, illetve megfelelően fenntartottak?

Egyszerű átkelni az úttesten

Az átkelőhely típusa utcáról utcára változhat, de mindenhol szükség van egy helyre, ahol az emberek biztonságosan, korra és mozgási korlátokra tekintet nélkül, nagyobb kitérő nélkül, akadálymentesen átkelhetnek az utcán.

Easy to cross

Healthy Streets

- Át tudnak biztonságosan kelni az emberek az úton ott, ahol az a legkézenfekvőbb nekik?
- Akadályozza a forgalom nagysága és sebessége azt, hogy az emberek átkeljenek az úttesten?
- Szükséges elsétálni egy kereszteződésig, hogy az emberek biztonságosan és akadálymentesen átkelhessenek az úton?
- Át tudnak kelni kényelmesen, biztonságosan és közvetlenül a keresztezésekben a gyalogosok és a kerékpárosok?
- Elég szélesek a járdák, hogy a zebránál várakozók is elférjenek? Mindenki elfér átkeléskor a zebrákon?
- Lekeskenyítették a mellékutcák bejáratát és járdaszintre emelték a burkolat magasságát, hogy jelezzék a gyalogosok elsőbbségét, és hogy a sofőröknek lassítaniuk kelljen?

Az emberek biztonságban érzik magukat

Biztonságérzet:

- Gépjárművek közelsége
- Sebesség
- Antiszoziális viselkedés
- Tartanak attól a gyalogosok és kerékpározók, hogy esetleg elűthetik őket?
- Meg tudnak állni, vagy ki tudják kerülni biztonságosan az autóvezetők és biciklizők, ha valaki az útestre lép?
- Vannak részek, amelyek elhagyatottnak vagy elhanyagoltnak tűnnek, vagy ahol észrevétlenek maradhatnak a bűncselekmények és a közösségellenes viselkedés?
- Amennyiben vannak az utcán biciklitárolók, biztonságosnak tűnik otthagyni egy biciklit? Járnak arra emberek, szem előtt van a helyszín?
- Jelen van a rendőrség az utcákon, és szankcionálják az agresszív vagy közösségellenes vezetést vagy kerékpározást?
- Tisztán tartják az utcát, nem tűnik koszosnak vagy elhanyagoltnak?

People feel safe

Van mit látni és csinálni

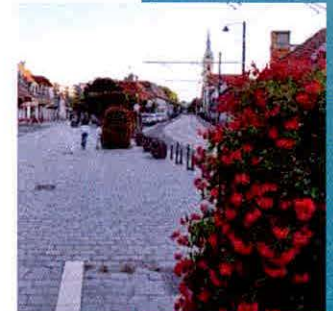
Az emberek nem szívesen sétálnak és bicikliznek lehangoló vagy unalmas utcákon. Sokkal szívesebben mozdulnak ki, ha van mit csinálni az utcákon, és kevésbé szorulnak az autójukra, ha az üzletek és szolgáltatások sétatávolságon belül is elérhetőek.

- Van-e aktivitás az utcán pl. beszélgető emberek, várakozók, sétálók, kerékpározók?
- Vannak üzletek, szolgáltatások, iskolák és parkok az adott utcában vagy legfeljebb sétatávolságon belül?
- Az utca bútorok dizájnja mint padok, ülőkék, világítás érdekesebbé és vonzóbbá teszi az utcát?
- Lehet az utcán játszani vagy társasági életet élni?

Things to see and do

Healthy Streets

Van hol megállni és megpihenni

A pihenőhelyek hiánya korlátozhatja egyesek mobilitását, különösen igaz ez a betegekre, sérültekre, idősebbekre és a legfiatalabbakra. Mindenki, beleértve a helyi üzleteket is, jól jár azzal, ha biztosítunk az utcákon pihenőhelyeket, hiszen az emberek így szívesebben sétálnak arra, időznek ott vagy találkoznak másokkal.

- Van elég hely arra, hogy az emberek a forgalomtól kicsit távolabb megálljanak, lepihenjenek, ha éppen úgy kívánják?
- Van arra lehetőség, hogy 5-10 percenként megálljanak az emberek és leülhessenek?
- Figyeltek a különféle igényekre az ülőhelyek tervezésekor? Vannak köztük háttámlával és kartámasszal ellátottak is?
- Le lehet ülni csoportosan is a főbb tereken és egyéb találkozóhelyeken?
- Vonzó, a forgalomtól távolabb eső helyeken vannak az ülőhelyek?
- Hozzátesznek az ülőhelyek az utcaképhez, hogy érdekes és vonzó hely legyen az utca?
- Vannak helyek, ahol csak úgy megállhatnak és megpihenhetnek az emberek? Falak mentén, ágyásoknál vagy lépcsőknél, helyek, ahol szükség esetén meg lehet pihenni?

Places to stop and rest

Healthy Streets

Az emberek jól érzik magukat

Idegesség, feszültség:

- bizonytalanság
- zaj, szmog
- szűk terek

Elég szélesek a gyalogjárdák, hogy két ember, beszélgetve kényelmesen végig tudjon sétálni, úgy, hogy a szembe jövő elférjen mellettük?

Megfelelően tiszta és karbantartott az utca? Vannak-e megfelelő sűrűségben szemetesek?

Tekintve az utca típusát és az adott napszakot, eléggé békésnek vagy éppen élettelinek tűnik az utca?

A kerékpárút elég széles, hogy egymás mellett két kerékpáros kényelmesen haladjon egymás mellett?

Megfelelő a burkolat egyenletessége sétáláshoz és biciklizéshez? Tarthatnak attól a gyalogosok vagy kerékpározók, hogy elesnek vagy megbotlanak a rosszul karbantartott járda vagy úttest miatt?

People feel relaxed

Nincs túl nagy zaj

Motorizált közúti forgalom (egyéb zajforrások)

Forgalom nagysága, sebessége, csendesebb járművek és halkabb útfelületek.

- Fel kell emelniük az embereknek a hangjukat, hogy beszélgetni tudjanak?
- Zárva tartják az ablakokat az utcát szegélyező épületekben lakók még hőség idején is?
- Kerülik az utcát az emberek, akkor is, ha ez kényelmetlenséggel jár?
- Gyakran hallani dudálást vagy motorbőgést?
- Sima felületű anyagokat használtak az útépités során, hogy csökkentsék az út használatából fakadó zajt?
- Segít az utca kialakítása az agresszív vezetés elkerülésében? Megfelelően képzettek a járművezetők, hogy előzékenyen vezessenek?
- Előfordul zajjal vagy más zavaró körülménnyel járó szállítmányozás vagy hulladékgyűjtés az utcában? Jellemző, hogy ezek különösen érzékeny időszakokban (például hajnalban) történnek?

Not too noisy

Healthy Streets

Tiszta levegő

A levegőminőség mindenki egészségére hatással van, de különösen gyerekek, a sérülékenyebb és hátrányos helyzetű csoportokéra. A levegő minőségének javítása mindenki érdeke, és az egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentésében is segít.

- Az emberek olyan rövid utakra is autóval mennek, amelyeket kerékpárral vagy gyalog is megtehetnének?
- Járó motorral várakoznak?
- Vezetés közben agresszíven gyorsítanak és fékeznek?
- Milyen járművekkel használják az utcát? Nagyméretű járművek aránya a forgalomban?
- Vannak-e érvényes behajtási, sebesség-korlátozások?

Árnyékos és védett helyek

Nagyobb kitettség gyalog és kerékpáron – egyéni döntés

Klíímaváltozás: hőség, extrém esőzések - elöntések

- Egyszerű árnyékos helyeket találni forró nyári napokon, különösképpen azokon a köztereken, ahol sokan szoktak találkozni és időzni?
- A klímaváltozás következtében előforduló erősebb esőzések és magasabb hőmérséklet esetén is megfelelő lesz a biztosított menedék és árnyék?
- Úgy vannak kialakítva a fedett, árnyékos helyek, hogy vonzóbbá tegyék az utcát a gyalogosok, a kerékpározók és az ott időzők számára?
- Vannak fák az utcán, amelyek árnyékot adnak nyáron, de átengedik a napfényt télen?
- Vannak árnyékolók, előtetők vagy más fedett helyek az utcán lévő épületeken? Fedettek a buszmegállók?

Shade and shelter

BUDAPEST

FŐVÁROSI PROGRAM

EGÉSZSÉGES UTCÁK

	Existing Layout Score	Proposed Layout Score
Healthy Streets Score	29	39
Everyone feels welcome	22	31
Easy to cross	33	38
Shade and shelter	33	33
Places to stop and rest	0	8
Not too noisy	53	60
People choose to walk and cycle	22	31
People feel safe	28	31
Things to see and do	11	56
People feel relaxed	22	31
Clean air	67	75

TOP Plusz

2010/2021. (XII. 29.) Korm. határozattal kiegészítve a 1652/2021. (IX. 21.) Korm. határozat 1. melléklet:

- Pályázat: Egészséges utcák program (TOP_Plusz-4.1.1-21)
- 24,26 Mrd Ft (2021-2027)
- Kedvezményezett: kerületek

Feladat	Márc	Ápr				Máj				Jún				Júl				Aug					
		4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29
Bemutató FPH	03.09																						
1. workshop kerületeknek		04.08																					
Egészséges utcák Budapest módszertan budapesti adaptáció és útmutatók készítése																							
Egészséges utcák Budapest módszertan draft elkészül																							
További kerületi workshopok											?				?					?			
IH-val kiírás elkészítése																							
társadalmasítás																		g.szünet					
kiírás megjelenése																							

TOP Plusz

Április-május - módszertani útmutatót dolgozunk ki az indikátorok mérésére (Budapestre adaptálva a számításokat).

- Univerzális módszertan, azonban elvárosok, alapértékek, számítási módok eltérnek
- Útmutató pályázóknak
- Egyéb eszközök: lakossági felméréshez iránymutatás, kommunikáció

Június-július - Pályázati felhívás kialakítása (első körös egyeztetés az IH-val megtörtént).

2022. ősszel pályázati felhívás.

Közös munka!

Köszönöm a figyelmet!

**Zöld
Budapest**